

PETICIO
dels Professors Escandinäus
a Favor de les Llengües Amençades.

Als

Consell Danès de la UNESCO, Copenhague,
Consell Finlandès de la UNESCO, Hèlsinki,
Consell Norueg de la UNESCO, Oslo,
Consell Suec de la UNESCO, Estocolm.

Nosaltres tots els que signem aquesta declaració, professors i mestres de conferències en les Universitats dels països nòrdics, sol·licitem dels Consells Nòrdics a l'UNESCO de demanar, cadascun per separat o de preferència conjuntament a l'Assemblea General de l'UNESCO a París de prendre mesures per a la protecció de les llengües que, per raons polítiques o d'altres, corren el risc de desaparèixer dintre de poc o viuen en condicions massa desfavorables per a llur desenrotllament.

Seria desitjable que l'UNESCO nomenés un comitè de lingüistes que tingui per missió de fer la llista de les llengües amenaçades de desaparició i de proposar mesures destinades a salvar-les. Seria igualment oportú que aquesta proposició sortís dels països nòrdics; d'una banda aquests països comprenen millor que la majoria dels altres, la funció central que la llengua juga en la vida cultural d'un poble, d'altra banda, per petit que sigui relativament el nombre dels seus habitants, aquests països es compten entre els que s'esforcen més per conservar les seves llengües nacionals, tot protegint les llengües minoritàries que es parlen a l'interior de les seves fronteres.

Avui dia existeixen en tots els països o quasi en tots, organitzacions i lleis per a la protecció de la naturalesa. Hom s'esforça per salvar de l'anorreament les espècies de plantes i animals. No podem menys que aprovar aquesta acció. Però - pel que sapiguem - no existeix cap associació oficialment reconeguda consagrada a la defensa de les minories i dels pobles primitius en general, i a la conservació de les seves llengües i de les seves cultures en particular. Una tal activitat no ens sembla pas menys important que la conservació de les espècies animals i vegetals.

Les raons d'aquest estat de coses són nombroses. Això pot dependre de la ignorància del públic sobre aquests pobles i llengües. Però la manca d'interès i de comprensió pels valors que radiquen en les llengües i les cultures dels pobles petits n'és sens dubte la raó principal. La majoria dels pobles dits civilitzats, o cultes, consideren la seva forma de viure i la seva cultura com superior a la dels pobles petits i en particular dels pobles en estat de naturalesa. Això es pot justificar des de cert punt de vista, però no dona, certament a cap poble el dret d'exterminar els altres, sigui des del punt de vista cultural o físic. Es, naturalment, inútil de remarcar als Consells Nòrdics a l'UNESCO que és la política d'expansió dels grans estats el que constitueix l'obstacle que impideix els petits pobles de viure la seva pròpia vida d'acord amb les seves tradicions i conservant les seves llengües. Aquesta política d'expansió, si hom no troba mitjans eficaços per limitar-ne els efectes, només pot conduir a un resultat: l'exterminació o l'assimilació dels pobles petits per un de gran o per un petit nombre de grans.

Encara que normalment considerem la nostra cultura occidental com superior a la de molts d'altres pobles, cal no oblidar que no existeix cap criteri universalment reconegut per sospesar les valors culturals. Fins si la considerem a través de les nostres normes morals, hem de reconèixer que la nostra cultura occidental presenta característiques que ens honoren molt poc i que per contra no es troben en els pobles primitius. Des d'aquest punt de vista aquests pobles es troben a un nivell superior al nostre. Esmentem com exemple, la joventut delinquent: aquest problema tan plé d'actualitat per a nosaltres sembla ésser desconegut entre els pobles primitius.

Igualment en el domini de l'art: els pobles dits de cultura ja fa moltes desenes d'anys i d'una forma considerable, han manllevat als pobles primitius. Per altra banda la higiene i la tècnica són més desenvolupades en els pobles cultes que en els altres. Però es pot respondre que en els pobles en estat de natura la gran mortalitat compensa l'excés de població d'una forma que no resulta pas més cruel que les guerres que entre els civilitzats són en certa manera conseqüència d'aquest superpoblament. I pel que fa a la tècnica, és un fet indiscutible que els mètodes de fabricació mecànica, i l'especialització que els caracteritza, han portat una disminució alarmant de la facultat de creació de l'individu i del plaer de crear. Així mateix, els mètodes de superproducció per fabricació mecànica, la finalitat de la qual és vendre el més possible a preus tan baixos com sigui possible, ha portat quasi sense interrupció una baixa en la qualitat.

Tot això demostra que la salvació dels pobles petits és un afer cultural de la més gran importància, i no dubtem que en els països nòrdics un ample moviment d'oposició donaria el seu recolzament a una acció en favor dels pobles naturals i, encara més, de les minories més "avançades" en el camp cultural. Les espontànies protestes que moltes vegades han tingut lloc arreu d'Escandinàvia contra la forma com els blancs tractaven les poblacions de color de Sud Africa és una confirmació de l'exactitud d'aquesta afirmació.

Si hom vol ajudar els grups menys afavorits, la primera qüestió és saber com cal fer-ho. La solució més radical seria, naturalment, anul·lar l'article I:2,7 de la Carta de l'ONU i substituir-lo per una clàusula que dongués a l'ONU el dret d'intervenir en els "afers interns" dels estats. Però, en primer lloc, és molt dubtós que una semblant modificació es pogués obtenir, i, després, és encara menys versemblant que l'ONU reeixís a obtenir l'autoritat necessària per a realitzar les intervencions que calgués.

No obstant, existeix un camp en el que una acció de l'ONU no toparia necessàriament contra un obstacle insuperable, i que és d'una importància central per la defensa de les cultures en qüestió: és el domini de la llengua. I és, fins i tot, l'aspecte més important de la qüestió. La defensa de les llengües de les minories i dels pobles naturals és la base damunt la qual s'ha d'establir tota protecció d'aquestes categories de pobles. Si és així, és perquè la llengua no és, com molts creuen erròniament, un instrument intercanviable, que serveixi per expressar conceptes i idees preexistents. Al contrari, la llengua està indisolublement lligada a aquests conceptes i idees. Hi han tantes llengües com formes de pensament.

És igualment inexacte de creure, com hom ho fa sovint,

formes de pensament. Es igualment inexacte de creure, com hom ho fa sovint, que les llengües dels pobles dits de cultura són superiors a les dels pobles anomenats naturals. Per al lingüista, que és la única autoritat competent en la matèria, cap llengua no és superior a una altra, sino que cada una té les seves valors pròpies. És veritat que molts mots que es refereixen al camp de la ciència i de la tècnica manquen en les llengües dels pobles naturals, però això és solament perquè aquests pobles no les han utilitzades encara: Les introduiran en la seva llengua com neologismes • manlleus quan la necessitat ho exigirà. És així com els pobles de cultura ho han fet sempre i continuen fent-ho. Per contra, la majoria de les llengües dels pobles naturals poden expressar, en particular pel que fa a les relacions entre les idees, matisos molt més variats que les dels pobles culturals. Es podrien citar nombrosos exemples que ací, però, no estarien en el seu lloc.

A causa de que la llengua i el pensament estan indisolublement lligats i perquè existeix un lligam igualment fort entre pensament i cultura, l'exterminació d'una llengua comporta la de la cultura de la qual aquesta llengua n'és l'expressió. Sembla que no hi ha ni un sol fet que pugui ser presentat contra aquesta tesi. Els negres d'Amèrica, que han abandonat les seves llengües originàries per adoptar l'anglès, només han conservat les seves dances i cants populars, però no res més, i no haurien conservat ni tansols això si la pobresa dels blancs d'Amèrica en aquests aspectes artístics no els hagués convertits en manllevaders.

El món s'empobreix cada vegada que desapareix una cultura. És fàcil, per exemple, d'imaginar el que seria la literatura si tots els

pobles es possessin a escriure la mateixa llengua. Perdent la pròpia llengua, els escriptors perdrien el contacte amb les tradicions de llur país i arreu els llibres acabarien per assemblar-se entre ells com gotes d'aigua.

En alguns aspectes seria innegablement més pràctic pels pobles nòrdics d'abandonar les seves pròpies llengües per adoptar l'anglès. Però qui acceptaria de fer-ho?. Pràcticament ningú, ja que tots senten que llengua nòrdica i cultura nòrdica són inseparables, són de fet la mateixa cosa. És el mateix en tots els pobles.- Siguin els Islandesos o els Faroesos les llengües dels quals estan ja salvades; els catalans, la llengua dels quals sab encara fer-se respectar si bé és objecte de contínues vexacions; els Esquimals o els Lapons tenen les llengües protegides encara que insuficientment; o els Bascos i els Ainus - aquests últims són els aborígens del Japó - les llengües dels quals són sotmeses a una persecució sistemàtica o a una política de depreciació i que van vers una mort segura si hom no fa res d'eficaç per a salvar-les.

El treball de salvament que reclamem aquí és urgent. Cada deu anys vàries llengües de les més petites del món desapareixen. Si hom no surt al pas d'aquesta tendència àdhuc llengües relativament importants moriran. Ha estat calculat que abans de 40 anys el basc parlat en les províncies franceses ja no existirà i la situació és encara pitjor pel que fa a 'ainu.

Per prevenir tot malentès o tota interpretació malvolent de la nostra tesi, volem remarcar que no pretenem de cap manera que els pobles petits no tinguin necessitat d'aprendre la llengua dels seus veïns immediatament més importants o qualsevol altra "gran" llengua. És útil per la majoria de la gent conèixer diverses llengües, i és sempre i per a tothom un guany cultural cert. Però la qüestió de la conservació de les llengües dels pobles petits no s'expressa per un "o" sinó per un "i". L'aprendre la llengua d'un altre poble no implica que necessàriament calgui abandonar la pròpia. Això, que és evident per a nosaltres, nòrdics, resulta, no obstant, incomprendible per a molts dels grans pobles.

En resum, insistim encara una vegada més sobre els punts següents:

L'exterminació d'una llengua, d'una cultura i d'un poble són una sola i la mateixa cosa;

en les condicions polítiques actuals, solament la defensa de les llengües, i, en certa mesura, de les cultures, sembla realitzable;

s'han de prendre mesures per posar en marxa el més aviat possible aquest treball de defensa.

En conseqüència demanem als Consells Nacionals dels Països Nordics a l'UNESCO, en llur pròxima reunió general a l'agost del 1962, que donguin el seu parer favorable a la nostra petició i que decideixin una acció comuna a la pròxima reunió de l'Assemblea General de l'UNESCO el 17 de setembre del 1962.

Lund, el 1 de Maig del 1962.

PIERRE NAERT

Lector, Universitat de Lund.
(iniciador).

HALLDOR HALLDORSSON

Professor, Universitat de REYKJAVIK
(co-redactor).

H. BACH
Professor, Arhus.

GERARD BENDZ
Lector, Lund.

OLOF BRATTO
Professor, Estocolm.

OLAV. T. BEITO
Professor, Oslo.

HREIN BENEDIKTSSON
Professor, Reykjavik

NILS-ARVID BRINGEUS
Lector, Lund.

TORSTEN DAHL
Professor, Arhus.

H. W. DONNER
Professor, Uppsala.

INGEMAR DURING
Professor, Goteborg.

SØREN EGEROD
Professor, Copenhagen

LAURI HAKULINEN
Professor, Helsinki.

HANS HENDRIKSEN
Professor, Copenhagen.

LOUIS HJELMSLEV
Professor, Copenhagen

GOSTA HOLM
Professor, Lund

ERIK HOLTVED
Professor, Copenhagen

OSMO IKOLA Professor, Turku	ERKKI ITKONEN Professor, Helsinki	ALEXANDER JOHANNESSEN Professor, Reykjavik
GUSTAV KORLEN Professor, Estocolm	POUL LINDEGAARD HJORT Lector, Lund	IVAR LINDQUIST Professor, Lund
S. LINNE Professor, Estocolm	K. G. LJUNGGREN Professor, Lund	ALF LOMBARD Professor, Lund
IVAR LUNDHAL Professor, Uppsala	BERTIL MALER Lector, Estocolm	BERTIL MALMBERG Professor, Lund
JULIUS MAGISTE Lector, Lund	LEIF MAEHLE Lector, Lund	ASBJORN NESHEIM Professor, Oslo
MAGNE OFTEDAL Professor, Oslo	ELS OKSAAR Lector, Estocolm	IVAR ORGLAND Lector, Lund
HANS REGNELL Lector, Lund	O. R. REUTER Professor, Helsinki	PETER SKAUTRUP Professor, Arhus
ALF SOMMERFELT Professor, Oslo	STEFFEN STEFFENSEN Professor, Copenhagen	N. STEN Professor, Copenhagen
BERTIL SUNDBY Professor, Bergen	SIGFRID SVENSSON Professor, Lund	MIKJEL SORLIE Professor, Bergen.
GUNNAR TILANDER Professor, Estocolm	KNUD TOGEBY Professor, Copenhagen	ASKO VILKUNA Lector, Lund
KUSTAA VILKUNA Professor, Helsinki	VEIKKO VAANANEN Professor, Helsinki	ELIAS WESSEN Professor, Estocolm
CHR. WESTERGARD-NIELSEN Professor, Arhus.		STEN V. WANGSTEDT Lector, Uppsala.

ANEXE: Llista de llengües particularment amenaçades:

El FRISO, al N.O. d'Alemanya (Però no a Holanda).

El SORBI a Lusàcia (Alemanya Oriental)

L'ESCOCES (Gaèlic) al N.O. d'Escòcia.

El BRETO a Bretanya.

El BASC a ambdós costats de l'extrem occidental franco-espanyol.

Les llengües Caucàsiques al Càucas (exceptuant el GEORGIA).

El SAMOIED a ambdós costats de la part nord de l'Ural.

Les petites llengües FINO-UGRIANES al Golf de Finlàndia (Ingrià, Vot; però no l'Estonià), al llac Omega (Lude, Vepse), al golf de Riga (Live) i a l'est de l'Ural (Vogul, Ostiak).

Les petites llengües TURQUES de Sibèria (Altai, Baraba, Siot, Karagàs, Koibal) i del Càucas (Kumik, Karatxai, Nogai).

El TANGUS a la Sibèria.

L'OROTX, l'OLTXA i el GOLD al Baix Amur.

L'OROK a l'illa de Sakhalina.

El YOUKAGIR al N.O. de la Sibèria.

El TXUKTXE, el KORIAK, el KAMTXADAL i el GILIAK a l'est de la Sibèria.

L'AINU al N. del Japó.

El TIBETA al Tíbet després de l'anexió xinesa.

El BRANUI al Belutxistan.

Les Llengües dels indígenes de l'Àustràlia.

Les Llengües dels indis dels Estats Units i de la major part de les altres repúbliques americanes.

El BOSQUIMA i l'HOTENTOT a l'Àfrica del Sur.

L'acció que demanem ha d'extendre's també als dialectes. Altrament, és sovint una qüestió de gust si una varietat lingüística ha d'ésser anomenada llengua o dialecte. Com exemples de "dialectes" que es troben en una situació particularment amenaçada per Europa cal esmentar en primer lloc l'OCCITA (és a dir, els dialectes del Sur de França, continuació de la llengua d'oc de l'Edat Mitjana), com també el GALLEG al NO. d'Espanya, l'ISTRO-ROMANES a l'est d'Istria i el MEGLENO-ROMANES al N.O. de Salò-nica.